

M. Z. JUG:

Kes.

asih, ko sedim ob pozni uri pri svoji mizi, se mi zazdi nenadoma, da strmi vame znan obraz, in obide me kakor grenak spomin.

Prestrašen se ozrem izza svetilnice in gledam: v kotu, tik poleg postelje stoji in v moj obraz strmi in molči.

Kaj, Nine?

Ah, in tudi nocoj, Nine, so uprte vame tvoje drobčkane, uboge oči...

Kaj nocoj, Nine?

On molči in strmi v moj obraz, in njegove uboge oči govore:

»Psa si se usmilit; mene se nisi hotel usmiliti...«

O, Nine, še je senca človeka v mojem srcu, usmiljenje! Dovolj je bilo trpljenja. Pojdi!

Ali on strmi v moj obraz, in njegove drobčkane, uboge oči govore...

Te tvoje uboge oči me spminjajo, mi srkajo kri. Nine! Saj nisem pozabil, Nine!

Še te vidim v svojem srcu, tako natanko vedno, kakor stojiš pred menoj v tej uri.

On strmi in molči. — — —

Spominjam se:

Sedem let je tega, kar sva hodila v tretji razred. Ti, Nine, si imel pol-drugo uro do doma, jaz pet minut. Ti si zmrzaval čez poldne na vasi, drobil si kos koruznega kruha, jaz sem se grel pri topli peči in sem kosil gosposko.

Videl sem te časih, ko si stal za oglom, si mrvil kruh — mrvo za mrvo — in si gledal, kje boš ugriznil. In smejal sem se ti takrat, Nine; nocoj bi se ti ne smejal.

Tudi ti si se ozrl časih name, pa si pobesil oči, skorjo si imel še v roki, pa si jo izpustil na tla ob levi hlačnici, še sredico v ustih, pa si prenehal jesti; zakaj sram te je bilo pred menoj. Jaz pa sem vedel, kaj je bilo v tvojem srcu, in smejal sem se ti; nocoj bi ti ponudil ta kos koruznega kruha, ki leži na moji mizi in ki se ti nanj oziraš.

Pred prazniki je bilo, dva dni pred Božičem. Sneg se je bil stajal na strehah, in mokre so se svetile v solncu. Prišli so v šolo, tudi ti si prišel; pritekkel si, ko smo bili že odmolili, in si sedel. V torbici za knjige si imel kos koruznega kruha, pol hleba rumenega.

»Lačen in truden sem,« si mi pošepnil.

»Kaj nisi nič jedel zjutraj?«

»Nič nisem jedel; pozno smo vstali, in nisem utegnil. Pa sem vzel malo več kruha s sabo, da bom jedel ob enajstih...«

Nič nisi jedel, ne drobtine odmrvil med poukom, da bi bilo več ob enajstih; samo časih si se ozrl pod klop, kjer je bil kruh, pol hleba, in nasmehnil si se v svojih mislih, in lica so ti zažarela. Tisti hip si se mi zamislil, nato ne več.

Ob enajstih, ko smo šli na dvorišče, sem šel tik za teboj; ti me nisi videl, jaz pa sem te gledal neprestano. Zibal si se nalahno po stopnicah, obraz žareč, pol hleba v roki. Tudi na stopnicah nisi jedel, da bi bilo na dvorišču več.

In glej, Nine! Takrat se je zazdelo nenadoma tudi meni, da sem lačen. Šel bi bil lahko domov in bi jedel tam; blizu sem imel. Ali zaželel sem tisti hip, rad bi bil videl, kakšen je tisti rumeni kruh, ki si ga jedel s tako slastjo vsak dan.

Nasmehljaj si se veselo, kruh je že bil pred tvojim obrazom, ugrizniti si že hotel, ko sem te prijel za roko:

»Nine!«

Ozrl si se prestrašen in si odmaknil kruh.

»Kaj?«

»Lačen sem... Daj mi svoj kruh, daj, Nine!«

Pogledal si me, pobesil si oči in si bil žalosten.

»Daj! Daj!«

»Tudi jaz sem lačen, pol ti ga dam... Zjutraj nisem jedel nič, čez poldan ostanem tukaj, ker je šola popoldan, in ne bom jedel do večera. Pol ti ga dam.«

In si se sklonil, da bi prelomil kruh. Jaz pa sem videl tvoje žuljave, umazane roke in sem rekel:

»Daj, kar vsega daj, Nine! Kaj boš lomil in drobil! Po praznikih pa ti prinesem potice od doma... lepe, rumene... velik kos... da boš jedel...«

»Ali res prineseš?«

»Res prinesem!«

»Pa na!«

»Res prinesem...«

Vzel sem kruh iz tvoje uboge, žuljave roke; ti si bil vesel, zakaj vedel si, da za praznike ne bo potic pri vas. In tudi jaz sem bil vesel...

Ugriznil sem, ali nenadoma se mi je zazdelo, da me tišči v grlu, kakor da jem ovsenjak. Spomnil sem se na tvoje žuljave, umazane roke in na tvojo staro, ubogo mater, ki so njene solze kapljale v testo, ko ga je gnetla. Spomnil sem se in sem šel in sem vrgel kruh za plot ob šoli, pol hleba rumenega, ki sem ti ga bil iztrgal izpred ust.

»Na, Nine, na, vzemi kruha, da boš jedel, ki si lačen!«

Tako ti je rekla mati, ko si odhajal zgodaj zjutraj z doma in ti je dala kruh z ljubečim srcem. Tisti kruh je ležal za plotom, in nanj so padale debele kaplje od snega, ki se je tajal...

Tudi tisto popoldne sem te videl, Nine. Lačen si stal za oglom in vesel si bil, ker sem ti bil obljubil, da ti prinesem potice po praznikih; zakaj vedel si, da za praznike ne bo potic pri vas...

Do večera si bil lačen in si upal. In vem: zvečer, ko si prišel domov in ti je prinesla mati koruznih žgancev in je rekla: »Na, Nine, jej, ki si lačen!« si rekel: »Ne, mati, ne bom jedel, ker nisem lačen.« Zakaj na potico si mislil, na tiste lepe, rumene potice velik kos, kakor sem ti bil obljubil.

In tudi vem: na Sveti večer, ko ti je prinesla mati mlincev in je rekla: »Na, Nine, jej, ki si lačen!« — si rekel: »Ne, mati, ne bom jedel, ker nisem lačen.« Tudi takrat, Nine, si pomislil na tisto lepo, rumeno potico, ki sem ti jo bil obljubil. Ali misliš, da bi jaz jedel nocoj koruzen kruh, da mi je jutri jesti potico?

Prelepo jutro je bilo po praznikih; solnce je sijalo zunaj, nebo se je smehljalo nad vasjo.

»Ali si prinesel potice?« si me vprašal.

»Sem prinesel.«

Ves svetel si bil, kakor v solncu je iznenada zaplamtel tvoj obraz.

»Daj! Daj!«

Tako mil in ljubeč je bil tvoj glas, da bi se ga usmilila mrtva stena v mrtvašnici. Mene pa je izpreletelo tisti hip.

»Počakaj, učiteljica gleda... ob enajstih ti dam.«

Čakal si in si upal, le časih si se naskrivoma ozrl pod klop: kos potice, velik kos rumene in lepe je bil tam; še lepši je bil tvoj obraz. Kruha nisi imel tisti dan s seboj; potico si slutil. Jaz sem se ti smejal, da me nisi videl.

»Ali boš dal?«

»Počakaj!«

Izmuznil sem se naskrivoma na dvorišče; zakaj lep dan je bil zunaj, in solnce se je smehljalo.

S hrbtom sem te videl, Nine: šel si za menoj, poznal si me. In takrat si ti gledal name, kakor sem jaz gledal nate pred prazniki.

»Daj! Daj!«

Lep kos je bil v moji roki, hotel sem jesti, ko nisem bil lačen.

»Daj! Daj!«

Kamen bi se te bil usmilil, jaz pa sem bil trši od kamena.

»Kako misliš? Čemu naj ti bi dal? Saj nisem zadnjič pojedel tvojega kruha...«

Stal si pred menoj onemogel, tvoje uboge oči so prosile in so rekle obenem:

»Ali misliš, da ga nisem videl za plotom, svojega kruha, mokrega od snega, ki se je tajal?«

»Čemu me gledaš tako? Kaj naj bi ti dal? ... Tudi ti je ne boš jedel, ko še jaz nočem te potice! Na, glej: Brok!«

Vzel sem potico in sem jo vrgel psu, ki je prišel mimo. Pes jo je povohal, jo preobrnil dvakrat ter je šel dalje.

Ti si stal in si strmel z izbuljenimi očmi.

»Na, Nine, poberi potico, poberi potico!«

Stal si pred menoj; strmel si in nisi razumel.

»Jej potico, Nine, jej potico!«

Tedaj pa si nenadoma planil in si dvignil pest:

»Tat!«

In omahnil si takoj nato; jaz sem se bil zasmejal tebi, drobnemu, ubogemu in sem udaril s pestjo v tvoj obraz...

In smejal sem se še dalje; zakaj videl sem te, ko si se obrnil v plot ob šoli in si zajokal.

Končal sem, Nine! Pozno je že, kakor svinec pada na moje oči...

Ali Nine strmi v moj obraz.

Nine! Ali ni bilo kesanja v mojem srcu? Ali je nisi videl, ali si jo prezrl — solzo, ki je kanila na papir pred menoj?

On strmi v moj obraz...

Ah, zdaj vem, Nine:

Dvignil bi se in bi upihnil luč, da bi te ne videl. Ali tvoja slika visi nad mojo posteljo, mesec sveti zunaj. In tiho bi se usuli žarki v poševnem pramenu skozi okno in bi razsvetlili tvoj blede obraz nad mojo posteljo...

Legel bi na divan in bi zatisnil oči, da bi te ne videl, Nine! Ali z zaprtimi očmi bi te videl v svojem srcu jasneje, kakor te vidim zdaj...

Prevaral bi brata, sestro, očeta, svojo ubogo mater za poslednji vinar: Sebe pa ne morem prevarati za ta spomin, ki je tako grenak...

